

Käypä hoito hoitotakuun tukena

Maamme edellisen hallituksen aloittaman ja nykyisen jatkaman kansallisen terveyshankkeen tavoitteena on turvata kansalaisten tarpeiden mukaiset terveyspalvelut maan eri puolilla. Maaliskuussa 2005 voimaan tulevat lakimuutokset määrittelevät, missä ajassa potilaan on viimeistään päästävä kiireettömään hoitoon terveyskeskukseen ja sairaalaan. Hoitoon pääsy turvataan silloin, kun kyse on lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti perustellusta hoidosta. Ei ole kuitenkaan aivan selvää, mitä perustellulla hoidolla tarkoitetaan. Parasta olisi, jos hoitopäätökset perustuisivat käytäntöihin, joille on tieteellistä näyttöä.

Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin ja erikoislääkärijärjestöjen Käypä hoito -hankkeen tavoitteena on laatia Suomeen soveltuvia valtakunnallisia hoitosuosituksia, jotka pohjautuvat asiantuntijoiden arvioimaan alan parhaimpaan tieteelliseen tutkimusnäyttöön. Käypä hoito -suositusten avulla pyritään parantamaan hoidon laatua ja vähentämään hoitokäytäntöjen vaihtelua. Käypä hoito -suosituksia laaditaan kansanterveydellisesti merkittävistä ongelmista tai sairauksista, joissa hoitokäytännöt vaihtelevat paljon eri puolella Suomea. Toinen peruste hoitosuosituksen laatimiselle on, että ongelman diagnosoinnista ja hoidosta on saatu uutta tietoa, jonka levittäminen on tärkeää. Suositusten laadintatyön tekevät suomalaiset lääkärit ja hammaslääkärit pääasiassa talkoovoimin, ja vuosien varrella tähän on osallistunut yli 500 lääkärin lisäksi muutama hammaslääkäri.

Hoitosuositusten laatimisen lisäksi Käypä hoito -hankkeen tärkeänä tehtävänä on edistää suositusten käyttöönottoa. Hoitosuositukset toimivat lääkärin ja hammaslääkärin käytännön työn tukena, mutta on muistettava, että kyse on suosituksista, ja lääkäri soveltaa niitä oman arvionsa mukaisesti hoitaessaan potilasta. Hoitosuositukset toimivat myös perustana laadittaessa alueellisia hoito-ohjelmia. Hoitosuositusten ja alueellisten hoito-ohjelmien kehittäminen ja käytäntöön soveltaminen on kansallisen terveyshankkeen tavoitteissakin todettu terveydenhuollon toimintojen ja rakenteiden uudistamisen tärkeiksi keinoiksi. Myös kansallisen terveyshankkeen hoitoon pääsyä ohjaavien kriteereiden laatimistyön ehdotukset ovat mahdollisuuksien mukaan pohjautuneet Käypä hoito -suosituksiin.

Käypä hoito juhli kymmenvuotista taivaltaan viime syksynä. Vuosien varrella toiminta on jatkuvasti laajentu-

nut: alussa toimintaa oli käynnistämässä yksi työntekijä, mutta vuoden 2004 lopussa Käypä hoito -työtä teki jo 27 koko- tai osapäiväistä työntekijää. Toiminnan laajenemista on vauhdittanut muun muassa rahoittajien – Raha-automaattiyhdistyksen ja sosiaali- ja terveysministeriön – arvostus työtä kohtaan. Kansallisen terveyshankkeen myötä Käypä hoidon rahoitus kaksinkertaistui, ja se on taattu ainakin vuoteen 2007 asti. Lisäksi STM tukee kehittämishankerahoituksella Käypä hoito -suositusten toimeenpääntä ja alueellisten hoito-ohjelmien rakentamista ja käyttöönottoa. Kymmenessä vuodessa on julkaistu 54 Käypä hoito -suositusta. Tekeillä on yli 30 suositusta ja useita kymmeniä uusia suositusaiheita on ehdotettu. Tavoitteena on, että noin kymmenen vuoden kuluttua käytössä olisi yli 200 hoitosuosituksia, jolloin ne kattaisivat suurimman osan suomalaisen terveydenhuollon kustannuksista ja volyymeiltään terveydenhuoltoa eniten rasittavista diagnooseista.

Suun terveydenhuollossa Käypä hoito -työ on vasta alussa. Ensimmäinen Apollonian ja Duodecimin yhteistyönä valmistunut hoitosuositus käsitteli suusyöpää, ja se ilmestyi joulukuussa 2002. Suositus päivitetään ensi keväänä. Meneillään on hammaskariesta koskevan suosituksen teko. Purentafysiologiaan ja viisaudenhampaisiin liittyvien suositusten valmistelu on alkamassa. Suunnitteilla on ainakin hampaattomuuden hoitoon ja parodontologiaan liittyvät hoitosuositukset. Uudet ehdotukset allamme tehtävistä suosituksista perustuvat pitkälti Yhtenäiset hoidon perusteet suun terveydenhuollossa -asiantuntijaryhmän työskentelyssä esille tuotuihin ongelmakohtiin. Pitkän aikavälin tavoitteena on, että keskeisimmät suun terveydenhuollon osa-alueet tulisi katetuksi Käypä hoito -suosituksin.

ANNE HIIRI

HLL

Käypä hoito -toimittaja

Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia

KYÖSTI OIKARINEN

professori

puheenjohtaja

Suomen Hammaslääkäriseura Apollonia